

PRZESTRASZONY (63) *part praet pass pf*

przestraszony (58), **przestraszón** (5).

e oraz *a jasne*; w formach złożonych *o jasne*; w formie niezłożonej *sg m o pochylone*; *sg f i N pl subst z tekstów nieoznaczających ó*.

sg m N przestraszony (25), przestraszón (2); ~ (*attrib*) -ony (10); ~ (*praed*) -ony (5) *HistAl, Leop, SkarŻyw, WujNT* (2), -ón (2) *Mącz, BudBib*. ◊ *G* przestraszón(e)go (2). ◊ *A* przestraszón(e)go (1). ◊ *f N* przestraszona (2), przestraszóna (2); ~ (*praed*) -a (2) *BibRadz, LeovPrzep, -a* (1) *SkarŻyw*. ◊ *n N* przestraszón(e) (1). ◊ *A* przestraszón(e) (4). ◊ *pl N m pers* przestraszóni (20); -eni (2), -(e)ni (18). *subst m i f* przestraszón(e) (3). *n* przestraszony (1) *BierEz*.

Składnia dopełnienia sprawcy: przestraszony od kogo (3).

Sł stp s.v. przestraszyć, Cn s.v. przelękły, Linde brak.

*Odczuwający strach, niepokój, zagrożenie, przerażony, strwożony; attonitus Mymer¹, BartBydg, Mącz, Calag, Cn; territus Vulg, PolAnt, Calag, Calep, Cn; (timore) percussus Mącz, Modrz, JanStat, Cn; (timore) exterritus PolAnt, Vulg, Cn; perterritus HistAl, Calep, Cn; consternatus, exanimatus Mącz, Cn; trepidus (terrore) Calag, Cn; performidatus Calep, Cn; mutus a. perturbatus metu, pavefactus, sollicitus, turbatus Calag; conterritus, timore correptus Vulg; exanimis (metu), exanimus, exsternatus, (per)timefactus, trepidus timoris Cn (63) : [ptaki wypowiedziały wojnę zwierzętom] Więc zwierzęta przełtrażony/ Boiąc się przeciwney łrony: Przez łwe poły ryb prośły/ Aby im pomocny były. *BierEz* O4; Attonitus. Erfchrocken. Przełtrażony. *Mymer¹* 38v; *BartBydg* 16; *RejPs* 52; *Leop* 2.*Esdr* 6/13; Syryczycy od Bogá przełtrażóni wćiekáią. *BibRadz* 4.*Reg* 7 arg, 2.*Reg* 4/1, *Is* 10/29; Consternatus, Wylękły/ przełtrażony. *Mącz* 415a, 236c, 456a, 458b; czytaj Kronikę o rzeczách ktore łye działy thák fześcdździefiat łat y czterzy/ gdy Polłká była przełtrażóna/ y ná poły łpułtołsoná od Tátárow *LeovPrzep* a4v; A ták tu się vcż pilno moy miły káždy Krześciáński brácie [...] vcżuć w łobie napirwey łrogość grzechu łwego/ kthory nie ináczey iáko ogień zázwdy muśi palić łunnienie przełtrażóno⁶⁰/ człowieká *RejPos* 311; A Hállnibál z ludźmi przyłkoczywłszy/ wołłko ono ták przełtrażóno y rołprofłzone łnádnie pobił á poráził wedle myłli łwoiey. *RejZwierc* 163; Y Vłstłżał łyn Saulow że vmarł Awner w Chewronie/ á (ták) zemdláły ręce łego y włzytek Izráel był przełtrażón. *BudBib* 2.*Reg* 4/1, *Ex* 15/15; *Calag* 175b; Gdy zıey vbioru łłow iádowitych y dotykánia pobudkę ku złemu brác łwięty młodzińec pocżął: [...] łkoczył do ognia w kominie goráiącego: y porwáwłszy głównia/ ná onę nierządnicę zgniewem vderzył/ iłz przełtrażóna wćiekác muśiáłá. *SkarŻyw* 201; A oni iáko wilcy iádowici/ zębámi náń łkrzytác/ y łmiercią mu grozić pocżęli. Aaron przełtrażony/ vcżynił co chćieli *SkarŻyw* 490, 35, 120, 299, 318, 553; *Calep* 779b, 792b; A [apostołowie ná widok Jezusa] przelęknáwłszy się y przełtrażóni będąc/ mniemáli iż duchá widzieli. *WujNT* *Luc* 24/37, *Mar* 9/6, *Act* 10/4, *Hebr* 12/21; Bo gdym przełtrażony/ Z łtráchu łwego się ocknáł/ będąc wylękniony [...]: Porwę się w onéy łrwodze/ [...] ręce łciągnę łbie Ku niebu/ żebrząc z góry czálów łepszych łobie. *GosłCast* 20, 49, 65.*

przestraszony o co [= z powodu czego] (1): *ModrzBaz* 2 cf *W* *przen*.

przestraszón(y) czym (15): *LubPs* dd; [*Mojżesz do Izraelitów*]: Támżem ia ná ten czás był miedzy Pánem/ y miedzy wámi/ ábym wam odnołił łłowo Páńłkie/ iżełćie wy będąc ogniem przełtrażóni

ná gorę nie weźli *BibRadz Deut 5/5, I 2c marg*; percussus est atrocissimis literis, Przełtráfzón yeft bárzo łurowym łífem. *Mqcz 290c*; A óciec rzeczą nie łpodziáną przełtráfzony/ vpadł/ zá nią [za św. *Eufrozyną*] ná ziemię iáko vmárły/ afz wodą twarz iego Agápius polać muśiał. *SkarŻyw 15, 150, 167, 305, 589*; Xiążę Młćisław [...] przełtráfzony mocą nieprzyiacielńką [...] vciekł ná Lucko *StryjKron 225*; *WujNT 496*; [Bóg] pámięta ná krewkość náłże/ y ściąga miłóšierne ręce swoie/ do tych/ ktorzy go w prawdzie wzywái/ y przełtráfzeni łpráwiedliwością do miłóšierdžia łię iego vćiekáią. *SkarKaz 348a*. Cf »bojaźnią przestraszony«.

W charakterystycznych połączeniach: człowiek (człek) przestraszony(y, -e, -a, -eni) (2), Izrael, księdzowie, mąż, mocy piekielne, straż, wojsko, zwierzęta; przestraszony od Boga, od Tatarow; przestraszony grzechem, listem, mocą nieprzyjacielską, ogniem, poselstwem, rzeczą niespodzianą, sprawiedliwością, światłością, widzeniem, wołaniem; przestraszony nad mniemanie.

Wyrażenia: »bojaźnią, od bojaźni, za bojaźnią przestraszony« = *timore exterritus PolAnt, Vulg; timore perterritus HistAl; timore percussus JanStat [szyk 5:1] (3:2:1)*: Alexander náthychmiał wczynił ofiary bogom łwym/ á wźedłzy łam do iáskiniey/ widział tam [...] niektorego Bogá wielkiego iáfnącego/ á oczy miał łwiecące iáko gwiazdy/ ktorego gdy vyrzał Alexander/ boiáźnią przełtráfzony/ y łtał łie iákoby w iákim záchwiceniu áłbo w záłnieniu. *HistAl Mv, H6*; Y było weyzrenie iego [*aniola*] iáko błýłkáwicá/ á odźienie ie^{go} białe iáko śnieg. A od boiáźni iego łtroże przełtráfzeni łą/ y łtáli łię iákoby vmárli. *BibRadz Matth 28/4; RejPos 18; WujNT Matth 28/4*; á tak káždy gołpodarz zá tą boiáźnią y złým zwyczáiem przełtráfzony od napráwowánia máiętności ybudowánia zádzierzywa łie. *SarnStat 594*.

»ciężko przestraszony« (1): Ten wiátr był znak Obliczności Bożey/ ktory im [*Adamowi i Ewie*] był dan áby im byli bárzo ciężko przełtráfzeni. *BibRadz I 2c marg*.

»srodze przestraszony« (1): Ludzie oni [*Rzymianie*] tak łrodze przełtráfzeni woleli łie wężom bronić niżli bitwy pátrzić także ie łobie powoli poráził [*Hannibal*] wedle myłli łwoiey. *RejZwierc 163*.

Szeregi: »posromocony i przestraszony« (1): gdi cí będą połromoceni y przełtráfzeni ktorzy mnie złego łzukáią. *WróbŻołt 70/24*.

»zasmucony, (i) przestraszony« (3): Ale onij [*apostołowie*] záłmucenij ij przełtráfłenij będątz/ domniemali łie ducha widzietz. *OpecŻyw 169; Mqcz 10b; MWilkHist K3v*.

»przestraszony i zbladły« (1): y vyrzy [*św. Anzelmus*] wychodzącego Osberná/ takiego/ iáko gdy kto zniemocy włtanie/ ábo gdy krew kogo vchodzi/ przełtráfzonego y zbladłego *SkarŻyw 333*.

W *przen (6)* : ZNámienita prózbá ięft w tym Płalmie/ vmyłłu grzechem przełtráfzonego *LubPs dd; Mqcz 458b*.

Wyrażenie: »przestraszone sumnienie« [*szyk 2:2*] (4): Drugie vcz łie/ iż gdy obaczyłz tho tak przełtráfzone łumnienie łwoie [...] / iuż zádney iney rády áni pomocy nie łzukay [...] / ále co rychley vpaday v nog Páná łwego *RejPos 311; RejZwierc 124; ModrzBaz 2*; Aby tak náłze łumnienie/ wźiáwłzy z łálki poćiełzenie/ wźględem grzechow przełtráfzone/ nie było w rołpácż wplółzone *ArtKanc M17v*.

Synonimy: *potrwożony, przelękły, przelękniony, przerażony, strwożony, ustraszony, wylękły, wylękniony, wystraszony, zastraszony, zatrwożony, złękniony*.

Cf NIEPRZESTRASZONY, **PRZESTRASZYĆ**

AĆ